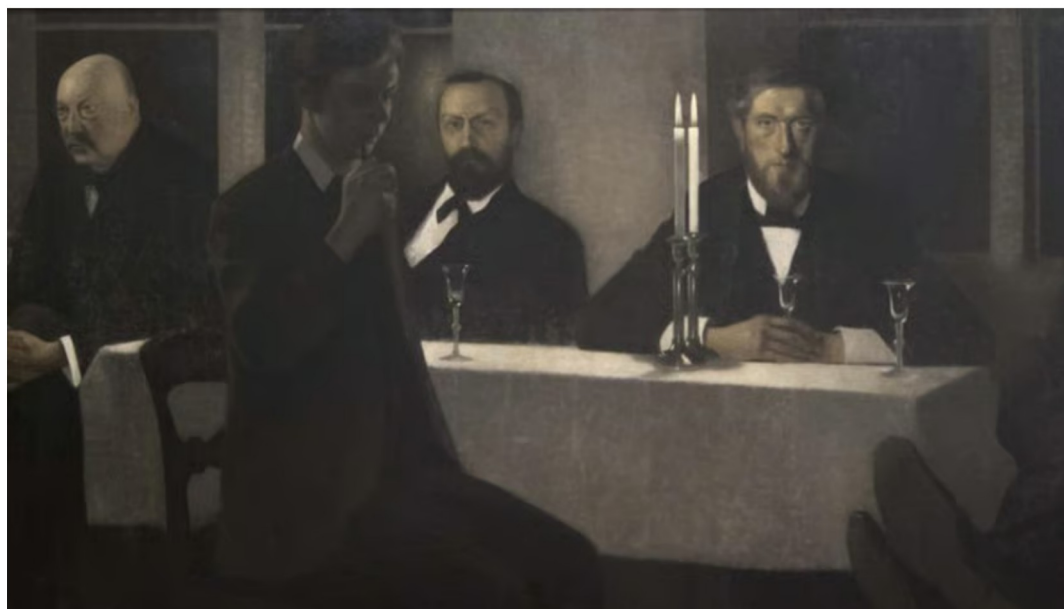

KULTUR

Lars von Trier kommer omvärderas i framtiden

Om Lars von Trier hade kommit in på Konstakademien hade det blivit en helt annan historia. Utställningen "På andras axlar" visas nu på Thielska Galleriet i Stockholm.

E-Wheels Sverige

Framlyse - M1[Learn more](#)

[Bjud på artikeln](#)[Lyssna](#)

Text: Mathias Jansson

Publicerad 2026-10-12

På många sätt är Thielska Galleriet *ground zero* för Lars von Triers konstintresse. Det var här som den 19-årige von Trier för första gången såg Vilhelm Hammershøis stora målning *Fem porträtt* från 1901, föreställande bland andra Karl Madsen, J.F. Willumsen och Svend Hammershøi. Även om gruppbilden inte är särskilt uppseendeväckande konstnärligt väckte den något inom Trier. Den vita duken mot den mörka omgivningen, ett typiskt signum för Hammershøis måleri, tolkade han som en kista, och de två stearinljusen, som nästan tycktes sväva över bordet, skapade en suggestiv känsla som inte ville släppa taget.

På väg till Zarathustra, självporträtt av Lars von Trier från 1975. Foto: Malle Madsen/Frederiksborg Slot

En annan viktig inspirationskälla var Peter Watkins tv-film om Edvard Munch från 1974. Det var den filmen som fick von Trier att själv prova på att bli konstnär och söka in på Konstakademien. Enligt Triers egen utsago arbetade han sig snabbt igenom samtliga ismer utan att visa minsta tecken på begåvning. Bara ett fåtal målningar från hans konstnärliga period finns kvar, bland annat ett självporträtt. I stället beslutade han sig för att ägna sitt liv åt filmskapande, vilket i efterhand visat sig vara rätt val.

Lars von Trier återskapade John Everett Millais berömda målning *Ophelia* (1852) i sin film *Melancholia* (2011). Foto: Wikimedia Commons

Har man sett von Triers filmer känner man igen det visuella uttrycket, där många scener har en målerisk kvalitet eller påminner om ett *tableau vivant* (1800-talets konstform där levande människor arrangerades som målningar på teaterscenen). Ibland är förlagan tydlig och scenen närmast en kopia av ett känt verk, som i *Melancholia* (2011). Filmaffischen bygger på en scen där huvudpersonen Justine, spelad av Kirsten Dunst, flyter i sin bröllopsklänning i ett vattendrag omgiven av skogen. Bilden är en direkt parafras på preraphaeliten John Everett Millais berömda målning *Ophelia* från 1852.

Annon

Gustav Vigelands skulptur Monoliten inspirerade till en scen i filmen *Antichrist* (2009). Foto: Wikimedia Commons

I *Antichrist* (2009) finns en scen där huvudkaraktärerna He och She, spelade av Willem Dafoe och Charlotte Gainsbourg, har samlag vid

rötterna av ett dött träd i skogen som kallas Eden. Under akten förvandlas rötterna till en väldig massa sammanflätade, nakna människoarmar och kroppar som sträcker sig uppåt. Den som har sett Gustav Vigelands 17 meter höga Monolitten i Vigelandsparken i Oslo känner lätt igen inspirationen. Skulpturen består av 121 nakna människokroppar som vrider och slingrar sig mot himlen.

Lever med Parkinsons sjukdom

I UTSTÄLLNINGEN På *andras axlar* har von Trier valt att lyfta fram en handfull bildkonstnärer som varit betydelsefulla för hans eget konstnärskap. Det handlar huvudsakligen om nordiska manliga sekelskifteskonstnärer som August Strindberg, Edvard Munch, C.F. Hill och den redan nämnde Vilhelm Hammershøi. Gemensamt för dem är att de gick sina egna vägar och därför ofta betraktades som kontroversiella eller missförstådda av sin samtid. Precis som von Trier hade de en stark konstnärlig vision och var ovilliga att kompromissa med sin integritet, oavsett omgivningens reaktioner.

Edvard Munchs *Det sjuka barnet*, (1907) är en av de målningar som inspirerat filmskaparen Lars von Trier. Foto: Thielska Galleriet

Den enda moderna konstnären i utställningen som Trier lyfter fram är Per Kirkeby, som han tycks ha ett något ambivalent förhållande till. Kirkeby skapade de kapitelindelande landskapsbilderna i *Breaking the Waves* (1996) och målade även de abstrakta akvareller som fungerar som ouvertyr i *Dancer in the Dark* (2000). Även om von Triers konstsmak kan beskrivas som relativt traditionell, med en tydlig förkärlek för det figurativa och för målare från sekelskiftet, lyckas han omforma dessa inspirationskällor till något helt eget. Resultatet är ett särpräglad bildspråk och ett unikt bildberättande som omedelbart känns igen som hans.

Annon

Carl Fredrik Hills *Franskt flodlandskap* (1877) är en målning som inspirerat Lars von Trier. Foto:

Till utställningen har man tagit fram en vacker bok med korta texter av Trier, där han berättar hur de olika konstnärerna inspirerat honom. Ett antal skribenter som Karl Ove Knausgård fördjupar analysen av Triers konstnärskap och i slutet finns katalog med verken i utställningen. Dessutom finns en längre intervju med Trier som gjorts av hans dotter Agnes Trier tillgänglig på Vimeo. Sedan några år tillbaka har Trier levt med Parkinsons sjukdom och periodvis varit svårt sjuk. Han behåller dock sin säregna humor och sitt rättframma sätt och planerar fortfarande att göra ny långfilm.

Alltid kontroversiell

TITELN PÅ utställningen – *På andras axlar* – är en referens till det berömda citat som brukar tillskrivas Isaac Newton. I ett brev från 1675 skrev Newton: ”Om jag har sett längre än andra, så beror det på att jag har stått på jättars axlar.” All kultur och alla upptäckter bygger naturligtvis på tidigare generationers landvinningar, men nog framstår Trier som ovanligt blygsam i detta sammanhang. Han tillhör de få filmskapare som lyckats skapa något verkligt unikt och självständigt, från *Dogma-rörelsen* och *Idioterna* till den kultförklarade serien *Riket* med Ernst-Hugo Järegård och de visuella mästerverken *Melancholia* och *Antichrist*.

Scen ur Lars von Triers film *Idioterna* (1998). Foto: Polfoto

I sina filmer har von Trier aldrig väjt för det kontroversiella, vare sig det handlat om nymfomaner, depression, religiös skuld eller seriemördare som i *The House That Jack Built*. Precis som många av de konstnärer han inspirerats av gör han det han vill göra och bryr sig föga om vad andra tycker, även när kritiker och publik betraktar honom som provocerande eller rent av omöjlig. Historien visar att eftervärlden ofta gör en annan bedömning än samtiden. Så var fallet med Hill, Strindberg och Munch. Mycket talar för att det också kommer att gälla Lars von Trier konstnärskap.

Annon

På andras axlar: Lars von Trier om bildkonsten

Strandberg Publishing & Thielska galleriet

Utställningen visas 10 oktober 2026 till 24 januari 2027

Läs även: [En kärleksförklaring till den elaka niddbilden](#)

Läs även: [Kulturpolitiskt sprängstoff – är det nu slut med woke-konsten?](#) ■